

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 470/2013-19

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 26. septembra 2013 predbežne prerokoval námietky predpojatosti proti sudcom Ústavného súdu Slovenskej republiky Petrovi Brňákovi a Milanovi Ľalíkovi vznesené JUDr. P. H., L., zastúpeného Advokátskou kanceláriou F., s. r. o., L., vo veci vedenej Ústavným súdom Slovenskej republiky pod sp. zn. I. ÚS 211/2012 a takto

r o z h o d o l :

Sudcovia Ústavného súdu Slovenskej republiky Peter Brňák a Milan Ľalík **n i e s ú v y l ú č e n í** z výkonu sudcovskej funkcie v konaní vo veci vedenej Ústavným súdom Slovenskej republiky pod sp. zn. I. ÚS 211/2012.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 23. marca 2012 doručená faxom a 26. marca 2012 doplnená písomným podaním sťažnosť JUDr. P. H., L. (ďalej len „sťažovateľ“), vo veci namietaného porušenia základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práv podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 13 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením

Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 3 Cdo 204/2011 z 5. januára 2012 a rozsudkom Krajského súdu v Prešove (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 19 Co 81/2010 z 15. marca 2011.

Sťažnosť bola v súlade s rozvrhom práce ústavného súdu na rok 2012 pridelená na prerokovanie a rozhodnutie I. senátu ústavného súdu, pričom predsedom senátu je Milan Ľalík, členom senátu Peter Brňák a sudkyňou spravodajkyňou je členka senátu Marianna Mochnáčová.

Sťažovateľ v podaní z 27. mája 2013 predložil vyhlásenie o odmietnutí sudcov I. senátu ústavného súdu Petra Brňáka a Milana Ľalíka pre ich predpojatosť a uviedol svoje pochybnosti o nepredpojatosti označených sudcov podľa § 27 a § 28 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

Sťažovateľ vo svojom vyhlásení uviedol:

«V zmysle §§ 27 a 28 zákona č. 38/1993 Z. z. o ústavnom súde... podávam vyhlásenie o odmietnutí dvoch sudcov I. senátu prejednávajúceho moju sťažnosť pre ich predpojatosť:

- JUDr. Peter Brňák

- JUDr. Milan Ľalík...

... som dospel k záveru, že možno mať pochybnosti o nepredpojatosti dvoch sudcov na základe skutočností, ktorým som dovtedy nepripisoval význam. ...

Pochybnosti o nepredpojatosti JUDr. Petra Brňáka...

Vzájomné vzťahy JUDr. Brňáka, JUDr. P. a JUDr. H. v roku 2001

V rokoch 1990 - 2002 bol prejednávajúci sudca poslancom NR SR, v rokoch 1994 -1998 predsedom Ustavno-právneho výboru (ÚPV), ktorý mal v kompetencii rezort spravodlivosti a súdnictva. V rokoch 1998 - 2002 bol členom tohto výboru a ja (sťažovateľ) som bol predsedom Okresného súdu Žilina od januára 2000 do októbra 2006. Navrhovateľ konaní pred všeobecným súdom (ktoré je predmetom sťažnosti pred ÚS) JUDr. P. P. bol predsedom OS Žilina do roku 1999. Podal vo vzťahu ku mne ako svojmu nástupcovi

desiatky občiansko-právnych, trestných, správnych a iných podaní. Jedným z nich bol podnet na NR SR z 23. 11. 2000 k poslaneckému prieskumu „Odmietanie prístupu k spravodlivosti a porušovanie princípu zákonného sudcu na Okresnom súde v Žiline.“

ÚPV NR SR SK sa podnetom zaoberal 16. 1. 2001... Vtedajší poslanec P. Brňák v rozprave uviedol: „Ak je pravda čo pisateľ uvádza, predseda súdu porušil zákon, treba sa najprv rozhodnúť, či sa prieskum vykoná.“ ...

V stanovisku pre ÚPV zo dňa 25. 1. 2001 pod Spr 91/2001 som okrem iného uviedol: „Neradostná situácia na našom súde ma veľa príčin, dve sú však dominantné a s nimi som sa najviac musel popasovať: 1. prijatie zákona č. 328/1996 Z. z., ktorým sa ustanovujú nové sídla a obvody súdov, a to dňa 24. 10. 1996, súčinnosťou od 1. 7. 1997. 2. Pôsobenie JUDr. P. P. vo funkcii predsedu súdu do roku 2000. Tieto dva rozhodujúce faktory materiálne, personálne a morálne Okresný súd Žilina doslova položili na kolená a spôsobili, že ústavné právo občanov na efektívnu súdnu ochranu už niekoľko rokov nie je prakticky zaručované... V tejto situácii mám zaujať stanovisko na podnet tých dvoch subjektov, ktoré marasmus spôsobili (alebo výrazne tomu napomohli)...“

K tvrdenému porušeniu predeľovania vecí zákonnému sudcovi som uviedol: „... Pojem „zákonný sudca“ sa s obľubou používa, ale vlastne legislatívne neexistuje. Neuvádzam to na svoju obranu, preto že my sudcovia (isteže nie všetci) chápeme tento pojem oveľa širšie a závažnejšie ako Ústavný súd SR, ale aj predstavitelia politickej moci a samotní občania. Ide však len o určité princípy, ktoré vytvorili samotní sudcovia vo svete, ale aj na Slovensku a ktoré my sami sa snažíme presadzovať...“

ÚPV vykonal dňa 26.3.2001 poslanecký prieskum na súde...

... citujem zo svojho stanoviska k poslaneckému prieskumu zo dňa 29. 5. 2001 adresovanému MS SR pod Spr 91/2001: „Problém vznikol pri diskusii o „zákonnom sudcovi“, pretože rozdelenie vecí Ústava ponecháva na zákon, zákon na vyhlášku a vyhláška na rozhodnutie predsedu súdu. Teda zo „zákonného sudcu“ sa stáva ani nie vyhláškový, ale „sudca predsedu súdu“. ... Z poslaneckého prieskumu vyplynulo to, čo bolo zrejmé na jeho začiatku, teda, že parlament nemal na prieskum kompetencie. ...“

Poslanec P. Brňák sa s JUDr. P. pri poslaneckom prieskume veľmi srdečne vítal, živo rozprával a bolo zrejmé, že sa dobre poznajú a že si rozumejú. Počas diskusie

so sudcami dokonca poslanec P. Brňák sa pýtal aj na veci, ktoré neboli v písomnom podnete JUDr. P. ...

Z uvedených skutočností vyplývajú nasledovné závery:

- Poslanec P. Brňák ako 1 zo 6 poslancov súhlasil s uskutočnením prieskumu a ako 1 z poslancov sa ho aj zúčastnil. Išlo o bezprecedentný prieskum, ktorý podľa mojich informácií sa nikdy inokedy od roku 1989 doposiaľ na všeobecnom či Ústavnom súde neuskutočnil. ...

- Poslanec P. Brňák už po oboznámení sa s listom JUDr. P. mu absolútne dôveroval a uviedol, že ak je pravda, čo sa tam píše, porušil som zákon. ...

- Moje hodnotenie záverov poslanca P. Brňáka v tom čase bolo prikre až sarkastické...

- Veľmi kriticky som sa postavil aj k zákonu o nových sídlach a obvodoch súdov z roku 1996 - dodnes som presvedčený, že položil súdnictvo na kolená. ...

Pochybnosti o nepredpojatosti JUDr. Milana Ľalika...

... Sudca JUDr. Ľalík je blízkym spolupracovníkom JUDr. H. O týchto skutočnostiach niet pochýb...

V minulosti som bol autorom viacerých kritických článkov o JUDr. H. a naopak on zase sa o mne nelichotivo vyjadroval v médiách. ...

Objektívne existujú pochybnosti o nepredpojatosti sudcu JUDr. Ľalika, ak počas pôsobenia v súdnictve sa osobne aj prostredníctvom JUDr. H. vyprofiloval ako reprezentant jednej názorovej skupiny a aby nestranné prejednával vec v minulosti známeho nositeľa protichodných názorov...

Sudca JUDr. Ľalík má aj dobré osobné vzťahy s JUDr. P. Z rôznych vzdelávacích seminárov... mi je známe, že sa dobre poznajú, veľmi srdečne sa vždy zvali, živo rozprával a bolo zrejmé, že sa dobre poznajú a že si rozumejú. ...

Spoločné poznámky k obidvom sudcom...

Námietky týkajúce sa JUDr. P. P. nemožno formalisticky odmietnuť len z dôvodu, že nie je účastníkom konania o ústavnej sťažnosti. Je účastníkom konania, ktoré je predmetom ústavného prieskumu a preto konanie o ústavnej sťažnosti sa priamo dotýka aj jeho ako navrhovateľa v konaní pred všeobecným súdom. ...»

Sťažnosť sťažovateľa bola v súlade s rozvrhom práce ústavného súdu na rok 2013 pridelená sudcovi Jurajovi Horváthovi ako sudcovi spravodajcovi, ktorý je členom II. senátu ústavného súdu.

Ku vznesenej námietke sa sudca ústavného súdu Peter Brňák vyjadril listom z 10. júna 2013 a sudca Milan Ľalík listom z 20. júna 2013.

Sudca Peter Brňák vo svojom vyjadrení uviedol:

„... po oboznámení sa s obsahom námietky predpojatosti sťažovateľa JUDr. P. H. vo veci sp. zn. I. ÚS 211/2012 (aj) voči mojej osobe uvádzam, že sa necítim byť zaujatý v súvislosti s prejednávaním a rozhodovaním vo veci sp. zn. I. ÚS 211/2012 so zreteľom na pomer k veci, účastníkom, resp. ich právnym zástupcom. K namietaným skutočnostiam iba v krátkosti uvádzam:

(i) o zložení senátu I. ÚS mal sťažovateľ vedomosť minimálne od času doručenia uznesenia o prijatí tejto sťažnosti na ďalšie konanie z 9. mája 2012 (sťažovateľ prostredníctvom svojho právneho zástupcu reaguje na vyjadrenia odporcov podaním z 23. júla 2012, pozn.), pričom námietku predpojatosti doručil ústavnému súdu zhruba po roku - podaním z 26. mája 2013,

(ii) potvrdzujem, že som sa ako člen ÚPV NR SR zúčastnil - spolu s jeho ďalšími členmi - poslaneckého prieskumu na Okresnom súde Žilina, ktorého predsedom bol v tom čase sťažovateľ,

(ii) nemám a ani som nemal priateľský vzťah (ani iný, pozn.) k osobe JUDr. P. P. ...“

Sudca Milan Ľalík vo svojom vyjadrení uviedol:

„nezaujímam žiadne stanovisko k námietke o mojej predpojatosti, to ponechávam na rozhodnutie senátu II. ÚS. ...“

II.

Podľa ustanovenia § 27 ods. 1 zákona o ústavnom súde je sudca vylúčený z výkonu sudcovskej funkcie v konaní vo veci, ak so zreteľom na jeho pomer k veci, k účastníkom konania alebo k ich zástupcom možno mať pochybnosti o jeho nepredpojatosti.

Podľa § 28 ods. 1 zákona o ústavnom súde účastník konania môže vyhlásiť, že niektorého zo sudcov odmieta pre jeho predpojatosť. Ak dôvody, ktoré vedú k vyhláseniu o odmietnutí sudcu pre jeho predpojatosť, vznikli do začiatku ústneho pojednávania, môže ju účastník konania vyhlásiť najneskôr na začiatku ústneho pojednávania.

Podľa ustanovenia § 28 ods. 2 zákona o ústavnom súde ak ide o rozhodovanie v senáte ústavného súdu, o vylúčení sudcu pre predpojatosť rozhodne iný senát.

Podľa čl. III bodu 1 rozvrhu práce ústavného súdu na rok 2013 o vylúčení sudcu pri rozhodovaní v senáte podľa § 28 ods. 2 zákona o ústavnom súde rozhoduje II. senát, ak ide o sudcov I. senátu.

Z judikatúry ústavného súdu vyplýva, že existenciu nestrannosti sudcu treba posudzovať podľa subjektívneho hľadiska, to znamená na základe osobného presvedčenia a správania konkrétneho sudcu v danej veci, a tiež podľa objektívneho hľadiska, teda zisťovaním, či sudca poskytoval dostatočné záruky, aby bola z tohto hľadiska vylúčená akákoľvek oprávnená pochybnosť (III. ÚS 16/00, III. ÚS 214/2013).

Objektívna nestrannosť sa nikdy neposudzuje podľa subjektívneho hľadiska sudcu, ale podľa vonkajších objektívnych skutočností. V danom prípade teda platí tzv. teória zdania, podľa ktorej nestačí, že sudca je subjektívne nestranný, ale musí sa ako taký aj objektívne javiť v očiach strán. Objektívna nestrannosť sudcu je založená na vonkajších prejavoch previazanosti sudcu s prerokúvaným prípadom či jeho vzťahom k účastníkom (resp. vedľajším účastníkom) konania (m. m. I. ÚS 352/2010).

Obsahom práva na nestranný súd je, aby rozhodnutie v konkrétnej veci bolo výsledkom konania nestranného súdu, čo znamená, že súd musí každú vec prerokovať

a rozhodnúť tak, aby proti účastníkovi postupoval nezaujato a neutrálne, žiadnemu z nich nenadŕžal a objektívne posúdil všetky skutočnosti závažné pre rozhodnutia vo veci. Nestranný súd poskytuje všetkým účastníkom konania rovnaké príležitosti na uplatnenie všetkých práv, ktoré im zaručuje právny poriadok, pokiaľ súd má právomoc o takomto práve rozhodnúť (napr. II. ÚS 71/97, III. ÚS 158/08).

K námietke predpojatosti vznesenej proti sudcovi Petrovi Brňákovi

Námietka zaujatosti uplatnená sťažovateľom proti sudcovi ústavného súdu Petrovi Brňákovi je založená predovšetkým na jeho presvedčení o existencii priateľského vzťahu označeného sudcu ústavného súdu k JUDr. P. P. a s tým súvisiaci ich antagonistický, resp. ich zaujatý postoj k jeho osobe. Uvedené presvedčenie sťažovateľ odôvodnil tým, že JUDr. P. P. (ktorý podal proti sťažovateľovi návrh na ochranu osobnosti v ústavných súdom preskúmanom konaní vo veci vedenej pod sp. zn. I. ÚS 211/2012, pozn.) ako jeho niekdajší predchodca (do r. 1999) vo funkcii predsedu Okresného súdu Žilina (ďalej len „okresný súd“) po nástupe sťažovateľa do tejto funkcie (r. 2000 – 2006) inicioval voči sťažovateľovi nielen „... *desiatky občiansko-právnych, trestných, správnych a iných podaní*“, ale v roku 2001, t. j. v čase, keď bol predsedom okresného súdu práve sťažovateľ, využíjúc svoje priateľské vzťahy s JUDr. Petrom Brňákom, ktorý bol navyše aj jeho straníckym kolegom a ktorý bol v tom čase ako poslanec Národnej rady Slovenskej republiky (ďalej len „národná rada“) členom jej ústavno-právneho výboru, inicioval vykonanie poslaneckého prieskumu na okresnom súde, ktorého sa JUDr. Peter Brňák aj sám zúčastnil, a to aj napriek tomu, že jeho vykonanie na akomkoľvek inom súde bolo podľa sťažovateľa absolútne bezprecedentné, pretože „... *sa nikdy inokedy od roku 1989 doposiaľ ne všeobecnom či Ústavnom súde neuskutočnil*“. Počas predmetného poslaneckého prieskumu sa sťažovateľ, v tom čase ako predseda okresného súdu, mal ohradiť nielen voči jeho vykonaniu, ale malo dôjsť aj k otvorenej konfrontácii sťažovateľa práve s JUDr. Petrom Brňákom (súčasným sudcom ústavného súdu, pozn.) v súvislosti s otázkou všeobecného pridelovania vecí „zákonnému sudcovi“ na označenom okresnom súde, pričom podľa sťažovateľa napokon „*Z poslaneckého prieskumu vyplynulo to, čo bolo zrejmé na jeho začiatku, teda, že parlament nemal na prieskum kompetencie.*“. Napokon

sťažovateľ svoje tvrdenie o existencii priateľského vzťahu medzi sudcom ústavného súdu a JUDr. P. P., s ktorým je sťažovateľ v spore, ktorého ústavnosť má posudzovať práve senát ústavného súdu, ktorého je označený sudca ústavného súdu členom, podporil aj tvrdením, že označené osoby sa pri svojom vzájomnom stretnutí srdečne zdravia a priateľsky spolu komunikujú, pričom to tak bolo napr. aj pri vykonaní inkriminovaného poslaneckého prieskumu, počas ktorého sa mal vtedajší poslanec JUDr. Peter Brňák pýtať JUDr. P. P. aj na záležitosti, ktoré neboli predmetom písomného podnetu JUDr. P. P. na vykonanie tohto prieskumu, čo podľa sťažovateľa mohlo viesť k presvedčeniu o ich komunikácii mimo tohto oficiálneho podnetu.

V súvislosti s uvedeným ústavný súd konštatuje, že aj keď tvrdenie o možnej zaujatosti sudcu ústavného súdu JUDr. Petra Brňáka v danej veci, a to či už v pozitívnom (priateľskom) smere (t. j. vo vzťahu k JUDr. P. P., ktorý je navrhovateľom v ústavných súdom skúmanom prípade, pozn.), alebo v negatívnom (nepriateľskom) smere (t. j. vo vzťahu k sťažovateľovi, ktorý je odporcom v ústavných súdom skúmanom prípade, pozn.), nemožno založiť iba na tvrdení o ich straníckej spriaznenosti, pričom navyše sa JUDr. Peter Brňák uvedeného sťažovateľom namietaného poslaneckého prieskumu vtedy ešte ako poslanec národnej rady zúčastnil iba ako člen kolektívneho orgánu, ktorý o jeho vykonaní riadne rozhodoval, teda toto rozhodnutie nemohol jednostranne ovplyvniť, takže uvedené skutočnosti nemôžu z objektívneho hľadiska vzbudzovať oprávnené pochybnosti, resp. zdanie o zaujatosti sudcu Petra Brňáka v danej veci, preto ho ústavný súd nevyklúčil z rozhodovania v predmetnej veci, tak ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia.

K námietke predpojatosti vznesenej proti sudcovi Milanovi Ľalíkovi

Dôvodom na spochybnenie nezaujatosti sudcu ústavného súdu Milana Ľalíka sťažovateľom je tvrdenie o jeho priateľskom vzťahu s predsedom najvyššieho súdu a súčasne predsedom Súdnej rady Slovenskej republiky (ďalej len „súdna rada“) JUDr. Š. H., s ktorým je sťažovateľ v (názorovo) protivníckom vzťahu, pretože sťažovateľ bol v minulosti autorom viacerých kritických článkov o JUDr. H., ktorý sa zasa o sťažovateľovi „... nelichotivo vyjadroval v médiách“. Sťažovateľ dôvodí tým, že v dôsledku názorovej

polarizácie v súdnictve sa vytvorili dva protichodné tábory, pričom označený sudca ústavného súdu, JUDr. H., ako aj JUDr. P. P. (ktorý je spolu so sťažovateľom účastníkom v ústavným súdom preskúmanom súdnom spore, pozn.) patria k názorovej skupine, ktorá je v opozícii k názorovej skupine, ktorej členom je sťažovateľ, pričom podľa sťažovateľa sú vzťahy medzi týmito názorovými tábormi „... *veľmi napäté a často prechádzajú aj do osobnej averzie...*“. Sťažovateľ v tejto súvislosti poukázal aj na záznam zo zasadnutia súdnej rady konaného 21. decembra 2011, na ktorej sa rokovalo aj o jeho žiadosti o preloženie na iný súd. Pri tejto príležitosti sa uvedené názorové rozdiely taktiež prejavili. Okrem toho sťažovateľ svoje tvrdenie o priateľskom vzťahu JUDr. H. so sudcom ústavného súdu Milanom Ľalíkom podporil aj s poukazom na vyjadrenie tohto sudcu ústavného súdu vo veci vedenej pod sp. zn. II. ÚS 260/2010, kde proklamoval svoje „... *dlhoročné priateľské a kolegiálne vzťahy s JUDr. Š. H.*“. Napokon sťažovateľ spochybnil nezaujatosť sudcu ústavného súdu Milana Ľalíka aj s poukazom na údajnú netransparentnosť pri prideľovaní jeho veci I. senátu ústavného súdu, pričom v tejto súvislosti konštatoval, že označený sudca ústavného súdu ako podpredseda ústavného súdu „... *aj prejednávajúci sudca, nepochybne preto má vedomosť o spôsobe rozdeľovania vecí...*“.

Vzhľadom na to, že sudca ústavného súdu Milan Ľalík nezaujal vecné stanovisko ku vznesenej námietke zaujatosti sťažovateľa, a najmä vzhľadom na to, že podľa ústavného súdu nemožno nezaujatosť sudcu spochybniť iba na základe názorovej rozdielnosti s tým, kto námietku zaujatosti uplatnil, II. senát ústavného súdu rozhodol o nevyhlúčení sudcu ústavného súdu Milana Ľalíka z rozhodovania danej veci, tak ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 26. septembra 2013